

INLEIDING

Het Vaderhart van God is een onderwerp dat uit de pastorale hoek van het christendom tot ons is gekomen. God als Vader leren kennen, heeft veel mensen geholpen in het ontdekken van wie zij zelf mogen en kunnen zijn. In 1986 schreef ik daarover in *Vader, wie ben ik?*, een boek dat nog steeds in de handel is en veel mensen tot pastorale hulp heeft gediend.

Het Vaderhart van God is niet alleen pastoraal een mooi thema, het is ook een fundamenteel onderdeel van ons geloof. We bidden immers het Onze Vader. Toch kom je in de theologie het Vaderhart van God niet snel als leerstuk tegen. Dat is op zijn minst vreemd te noemen wanneer

je beseft dat het juist dit aspect was dat Jezus in de problemen bracht met de religieuze macht van zijn tijd en leidde tot zijn kruisdood.

Natuurlijk wordt er bij het leerstuk van de drie-eenheid gesproken over Vader, Zoon en heilige Geest en natuurlijk kom je in alle christelijke liturgieën en theologie God als Vader tegen, maar meestal als 'een gewone, natuurlijke' aanname dat Hij dat is. Punt uit, geen discussie, geen uitleg, geen introductie of 'mag ik je even voorstellen aan ...'

In mijn opvoeding werd juist veel aandacht gegeven aan de eigenschappen van God. Dat Hij almachtig, alwetend en alomtegenwoordig is. En dat is ook zo. Jarenlang stond dat voor mij zo vast als een huis. 'He's got the whole world in his hands!'

Over het Vaderhart van God als leerstelling en relationele waarheid, leerde ik pas toen ik zelf een dertiger was. En het heeft heel wat moeite gekost voordat dit ook zo vast als een huis in mijn leven stond.

Ik ben diep geraakt door de oude kerkvader Athanasius, die zei: 'Het is vromer en nauwkeuriger om God als Vader van de Zoon te duiden, dan Hem te duiden naar zijn werken en Hem de Ongeschapene te noemen.' Met andere woorden: het is beter eerst God te leren kennen als Vader en daarna te leren over zijn eigenschappen, dan te beginnen bij zijn eigenschappen en Hem dan pas te leren kennen als Vader.

En dat is precies wat ik in dit boekje nastreef.
Met je op een zoektocht gaan naar de God zoals
Jezus die openbaarde, beginnend met een
schone lei en eindigend in de geborgenheid van
zijn Vaderschap.



1. SCHONE LEI



'Laten wij mensen maken die ons evenbeeld zijn, die op ons lijken.' – Genesis 1:26a

Noem het zingeving, noem het religie, noem het spiritualiteit. Noem het godsdienst, noem het overtuiging. Noem het de zoektocht naar onze oorsprong of pelgrimsreis naar onze bestemming, ieder mens wordt ermee geconfronteerd. Ieder mens heeft een spirituele kant waar meer of minder serieus mee omgegaan wordt. De mens is een spiritueel wezen en is daarmee op reis of op zoek. Op zoek naar zijn of haar oorsprong of op zoek naar God.

Laten we beginnen met de vraag: wie of wat is God? Wat maakt nu dat een god ook echt God is? Wanneer kun je spreken van goddelijke eigenschappen? Over het algemeen spreken we daar pas over wanneer deze eigenschappen bovenmenselijk zijn. Goden kunnen dingen doen die mensen niet kunnen. Goden bewegen zich in een wereld die boven de onze staat. Of nog sterker: goden beheersen op een onzichtbare wijze het menselijke leven of oefenen daar invloed op uit. Als dat zo is, dan is onze zoektocht wel erg lastig. Want we stappen daarmee een gebied binnen waarvan het bestaan en de werking boven ons vermogen ligt. Een mogelijk gevolg daarvan is dat we alles wat we niet begrijpen aan die bovenmenselijke wereld toeschrijven. We zoeken dan als het goed gaat snel verklaringen in een God die aan onze

kant staat. Wanneer het niet goed gaat, schrijven we dit toe aan het kwaad, ook wel de duivel genoemd. Goed en kwaad; God en de duivel. Alsof er slechts twee partijen zijn, en de mens niet meer dan een toeschouwer of figurant is. Als mens spelen we mee in het contact met dat bovennatuurlijke. We hebben daarin een eigen verantwoordelijkheid keuzen te maken in onze zoektocht en keuzen te maken in de zoektocht van God naar ons. Genoegen nemen met een toeschouwersrol, of nog erger, de rol van fatalistische figurant, brengt ons waarschijnlijk niet verder dan de spirituele ervaring die iedereen weleens heeft: wanneer je met verbazing naar de sterrenhemel kijkt of naar een ondergaande zon en daarbij gevoelens van verbondenheid ervaart met iets groters dan jezelf.

Er moet toch meer zijn? Er moet toch ook meer zijn dan een of ander abstract Godsbesef? Als er een God is, zou deze dan ook te kennen zijn? Dichtbij, persoonlijk, met naam en toenaam? Is het mogelijk niet alleen van een afstand, als toeschouwer, als onderdaan of in rituelen een God te dienen, maar die God ook van dichtbij te kennen?

Daarvoor moet zo'n God, naast dat boven-menselijke, ook iets persoonlijks hebben. Iets dat ons raakt en verbindt. Waardoor de mensen, jij en ik, geen toeschouwers zijn, en God geen afstandelijke kracht of verheven wezen. Zoiets zou mogelijk zijn wanneer die God de oorsprong van ons bestaan is, de oorsprong van het leven, Schepper van het leven of de Bron van het leven. Dat zou de reden voor verbondenheid tussen God en mens en mens en God zijn en dat wordt

dan ook in de grote religies erkend. De mens is aan zijn God verbonden omdat God zijn of haar Schepper is.

Of anders gezegd: de mens	De mens vindt zijn
vindt zijn oorsprong in	oorsprong in God,
God, in de schepping.	in de schepping.

Maar voordat we verdergaan op onze zoektocht, moeten we ons wel afvragen waarom een bovenmenselijke God mensen zou gaan scheppen. Mensen die in contact met Hem kunnen leven. Als je bij een God denkt aan een alleenstaand opperwezen, dat helemaal volmaakt is en tot alles in staat, dan blijft het vreemd dat zo'n God iets schept dat duidelijk van een mindere dimensie is dan hijzelf. Helemaal als Hij dan een relatie met zijn schepsel zou willen hebben. Dat wringt, jeukt, voelt

ongemakkelijk. Is die God dan eenzaam? Heeft Hij behoeften? Heeft Hij aanbidders nodig om zijn eigen grootheid te bevredigen? Dat maakt God niet volmaakt, maar erg egocentrisch. Voor een schepping en persoonlijke relatie moet er dus iets in God zijn dat verder gaat dan een supermacht die ooit eens de wereld schiep. Er moet een reden zijn voor die schepping en die reden moet in het wezen van God te vinden zijn.

Wellicht is God zelf relatie? Wellicht is God liefde of is liefde God? Liefde heeft relatie nodig en dan zou die in God te vinden moeten zijn. Martin Buber, de bekende Joodse godsdienstfilosoof, zegt het als volgt: 'In het begin was er relatie.' God is bovenmenselijk en van een andere dimensie. God kan enkelvoud en meervoud tegelijk zijn en toch weer één. Daarmee